

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS
TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—
ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—
Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 42

Tallinn, 25. oktoobril 1938

IV aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Tegeliku viljasaagi eelhindang	740
Piimakarja tasuvuse ja võitootmiskulude areng .	742
RAHANDUS	
Pangategevus septembris 1938. a.	745
LAEVANDUS	
Tallinna sadama tegevus septembris k. a.	746
Sadamate (peale Tallinna) tegevus septembris k. a.	747
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	748
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	749
Juustuturg	749
Peekoniturg	749
Tapaloomade ja lihaturg	750
Toornahkade turg	750
Kanamunaturg	750
Piimaturg	751
Teraviljaturg	751
Linaturg	751
Põllumajanduslik väljaveid	752
Kartuliturg	752
Aedviljaturg	752
Kalaturg	753
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	754
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Leedu väliskaubandus 1938. a. üheksal kuul . . .	755
Leedu tubakatööstus	755
Tselluloosi-valmistamine pilliroost Itaalias . . .	756
Kartulisaak Itaalias	757
Toitainete, relvade ja teiste kaupade väljaveo- kontroll Belgias kaotati	757
Linakasvatuse arenemine Poolas	758
Kaseiinitoodang Poolas	758
Margariniitoodangu piiramine Luksemburgis . .	758

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
<i>Preliminary Estimate of Actual Crops</i>	740
<i>Remunerativeness of Dairy Farming and Costs of Butter Production</i>	742
FINANCES	
<i>Banking in September, 1938</i>	745
SHIPPING	
<i>Tallinn Harbour in September, 1938</i>	746
<i>Shipping Activities (Excl. Tallinn) in September, 1938</i>	747
PRICES	
<i>Prices and Quotations</i>	748
AGRICULTURAL MARKETS	
<i>Butter Market</i>	749
<i>Cheese Market</i>	749
<i>Bacon Market</i>	749
<i>Cattle and Meat Market</i>	750
<i>Rawhide Market</i>	750
<i>Egg Market</i>	750
<i>Milk Market</i>	751
<i>Grain Market</i>	751
<i>Flax Market</i>	751
<i>Exports Agricultural Products</i>	752
<i>Potato Market</i>	752
<i>Vegetable Market</i>	752
<i>Fish Market</i>	753
INFORMATION PART	
<i>Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return</i>	754
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
<i>Lithuanian Foreign Trade in First 9 Months of 1938</i>	755
<i>Lithuanian Tobacco Industry</i>	755
<i>Manufacture of Cellulose from Cane in Italy . . .</i>	756
<i>Potato Crop in Italy</i>	757
<i>Export Control of Foodstuffs, Arms and Other Goods Abolished in Belgium</i>	757
<i>Development of Flax Cultivation in Poland . . .</i>	758
<i>Casein Production of Poland</i>	758
<i>Restriction of Margarine Production in Luxemburg</i>	758

PÖLLUMAJANDUS

TEGELIKU VILJASAAGI EELHINNANG.

PRELIMINARY ESTIMATE OF ACTUAL CROPS.

Neil päevil põllumajandus-korrespondentide poolt saadetud tegeliku viljasaagi eelteadete andmel on märgata mõningaid olulise tähtsusega muudatusi võrreldes eelmise hinnanguga. Äsjane hinnang on kujunenud ka kindlamaks seetõttu, et viljakoristustööd olid seks hinnanguks juba kõikjal lõpetatud ja ka peksutööd suures enamuses lõpukorral. Viljakoristamis- kui ka peksutööks olid ilmastikuolud tänavu sügisel kõigiti soodsad. Nähtavasti ongi soodsad koristamis- ja peksutingimused saagisuurust mõjustanud teatud määral viimasest hinnangust kuni käesolevani, sest üldjoonis on saagiandmed kahe viimase hinnangu vahel paranenud.

Rukkisaagihinnang näitas paranemist võrreldes eelmisekuuga. Sept. hinnati rukki keskmist ha-saaki 12,1 kv-le, okt. hinnangul tõusis saagihinnang 12,5 kv-le ha-lt ehk 3,3%, mis on ligikaudu võrdne viimase 10 a. keskmise ha-saagiga. Viimase 10 a. keskmiselt saadi rukist 12,6 kv ha-lt. Võrreldes eelmise kuu hinnanguga paranes rukkisaagihinnang kõigis mais peale Viljandi-, Viru- ja Saaremaa. Viljandimaal jäi rukkisaagihinnang eelmise kuu tasemele ja Viru ning Saaremaal näitas väikest langust. Maade järgi olid ha-saagid suurimad Viljandimaal — 15,2 kv, Pärnu — 13,2, Tartu — 13,1 kv, Lääne — 12,8, Järva — 12,6 kv, Viru — 12,5 kv, Harju — 12,3 kv, Saare-, Valga- ja Petseri — 11,1 kv ja Võru — 10,7 kv. Vaatamata viimasele tõusule jäi rukkisaagihinnang siiski madalamaks m. a. saagist, kuna m. a. oli paremaid saagiaastaid viimaste aastate reas. Sõltuvalt keskmise saagi kui ka kasvupinna vähenemisest võrreldes m. a. kujuneb ka kogusaak väiksemaks m. a. kogusaagist. Äsjase hinnangu järgi arvestatakse rukkikogusaaki tänavu 164 000 tn-le m. a. 211 500 tn vastu, s. o. 13% väiksemaks. Võrreldes viimase 10 a. keskmise kogusaagiga, mis oli 183 051 tn, osutub tänavune kogusaak äsjase hinnangu järgi pisut suuremaks.

Taliniisusaaki hinnati samuti nagu rukkilgi kõrgemalt kui kuu varem. Sept.

loodeti taliniisusaaki kujunevat 13,3 kv-le ha-lt, kuna okt. tõusis taliniisusaagihinnang riigi-keskmiselt 13,6 kv-le ha-lt, paranedes seega 2,3%. Viimase hinnangu järgi taliniisuhinnang ületas viimase 10 a. keskmise, mis oli 13,4 kv ha-lt. Taliniisusaagihinnang paranes kõigis mais peale Viljandi- ja Saaremaa, kus ilmnes väike tagasimineku. Taliniisu-saagihinnang oli kõrgeim Viljandi- ja Läänemaal — 14,7 kv ha-lt, Järva — 14,6 kv, Viru- ja Pärnumaal 13,7 kv, Tartu- ja Harjumaal 13,1 kv, Saare — 12,3 kv, Petseri — 11,4 kv, Valga — 11,3 ja Võrumaal — 10,9 kv. Võrreldes m. a. jäi taliniisusaagihinnang ha-lt küll madalamaks, kuid arvestades suuremat kasvupinda tõuseb tänavune taliniisu kogusaak ligikaudu m. a. tasemele. M. a. saadi taliniisu 37 600 tn ja äsjase hinnangu järgi — 37 100 tn. Võrreldes aga viimase 10 a. keskmise kogusaagiga on tänavune taliniisu kogusaak tunduvalt suurem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi taliniisu 23 700 tn, tänavune kogusaak ületab selle 56,5%.

Suvinisusaaki hindasid korrespondendid sept. 10,8 kv-le ha-lt, okt. näitas suvinisu-hinnang väikest paranemist ja tõusis 10,9 kv-le ha-lt, s. o. 0,9%. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega on tänavused suvinisu saagihinnangud 12% paremad. Viimase 10 a. keskmiselt saadi suvinisu 9,7 kv ha-lt. Võrreldes m. a. on suvinisu saagihinnang tunduvalt parem. M. a. saadi suvinisu 8,8 kv ha-lt. Maade järgi on suvinisu saagihinnang kõrgeim Läänemaal 12,0 kv, Viru — 11,9 kv, Viljandi — 11,8 kv, Pärnu — 11,7, Harju — 11,1 kv, Tartu — 10,9 kv, Järva — 10,8 kv, Petseri 10,3 kv, Saare — 10,2 kv, Valga — 9,7 kv ja Võru — 9,1 kv. Võrreldes eelmise kuuga näitasid suvinisu saagihinnangud tõusu Järva-, Harju-, Lääne-, Pärnu- ja Võrumaal ning langust — Viru-, Saare-, Viljandi-, Valga- ja Petserimaal. Suvinisuk kasvupind osutus tänavu pisut väiksemaks kui aasta varem, kuid kõrgemate ha-saakide tõttu kujuneb kogusaak suuremaks m. a. omast. M. a. saadi suvinisu 38 200 tn ja äsjase hinnangu järgi tõuseb suvinisukogusaak

46 000 tn-le, s. o. 20,4% rohkem kui aasta varem.

Toitaviljasaak kokku kujuneb tänavu siiski väiksemaks kui m. a., kuna taliviljade saak osutus kehvemaks kui aasta varem. Tänavust toitaviljade (rukki ja nisu) kogusaaki arvestatakse 267 100 tn-le m. a. 287 300 tn vastu, s. o. 7,0% madalamaks. Peale nimetatud toitaviljade tulevad veel kaunviljade ja tatrasaagid arvata juurde toitaviljade saagile.

Kaunviljade ja tatrasaaki hindasid korrespondendid äsjasel hinnangul 9 300 tn-le m. a. 8 100 tn vastu, s. o. 14,8% suuremaks. Ühes kaunvilja- ja tatrasaagiga kujuneb toitavilja kogusaak 276 400 tn-le m. a. 295 400 tn vastu, s. o. 19 000 tn ehk 6,4% väiksemaks. Võrreldes tänavust toitavilja kogusaaki viimase 10 a. keskmisega, peab märkima, et tänavune toitavilja kogusaak on suurem, seega võib tänavust aastat pidada toitaviljade kogusaagilt võrdlemisi rahuldavaks. Seisundit tõstab aga tunduvalt asjaolu, et söötviljade saak on tänavu parem m. a. saagist.

Odrasaagihinnang näitas paranemist võrreldes möödunud kuu hinnanguga. Odra keskmist ha-saaki hinnati m. k. 10,6 kv-le, kuna nüüdisel hinnangul tõusis ha-saak riigikeskmiselt 11,1 kv-le, suurenedes seega 4,7%. Viimase 10 a. keskmisest saagist, mis oli 9,7 kv, on viimane hinnang 14% kõrgem. Ka üksikute maade järgi on odra-saak kõikjal kõrgem viimase 10 a. keskmisest ha-saagist. Eriti märgatavalt on odra-saagid paremad viimase 10 a. keskmisest saagist Viljandi-, Pärnu- ja Läänemaal. Viimase hinnangu järgi hinnati odra keskmist ha-saaki kõrgemaks Viljandimaal 13,2 kv, Viru- ja Järvamaal 12,6 kv. Pärnu- 12,0 kv, Lääne- 11,5 kv, Harju- 11,3 kv, Tartu- 10,6 kv, Saare- 9,6 kv, Valga- 9,3 kv, Petseri- 9,2 kv ja Võru- 8,6 kv. Odrakasvupind võrreldes e. a. omaga näitas väikest vähenemist, kuid sõltuvalt tunduvalt nõrgemaist ha-saagist on kogusaak suurem m. a. omast. M. a. oli odrakogusaak 80 900 tn ja äsjasel hinnangu järgi tõuseb 97 400 tn-le, s. o. 20,4% suuremaks.

Kaerasaaki hindavad korrespondendid 119% viimase 10 a. keskmisest saagist, mis

on kõrgem eelmise kuu hinnangust. Viimase 10 a. keskmiselt saadi kaeru 9,6 kv ha-lt ja äsjasel hinnangul hinnati kaerasaaki 11,4 kv-le ha-lt. Kuu varem hinnati kaerasaaki 10,7 kv-le ha-lt, seega paranes kaerasaagihinnang viimase kuu jooksul 6,5%. Võrreldes viimase 10 a. keskmisega oli kaerasaak viimasel hinnangul kõikjal nimetatust parem; eriliselt paistis see silma L.-Eesti maades. Kaerasaaki hinnatakse kõrgemana Viljandimaal — 13,0 kv ha-lt, Viru- 12,9 kv, Järva- 12,6 kv, Pärnu- 11,8 kv, Tartu- 11,7 kv, Harju- 11,2 kv, Petseri- 11,0 kv, Valga- 10,7 kv, Lääne 10,6 kv, Võru- 9,6 kv ja Saare- 9,1 kv.

Kaera kogusaak kujuneb tänavu tunduvalt suuremaks m. a. omast, kuna on suurenenud kasvupind ja keskmised saagid. Kogusaaki äsja-sel hinnangu järgi arvestatakse 169 700 tn-le m. a. 139 100 tn vastu, s. o. 22,0% suuremaks. Kaera kogusaak ei ületa ainult m. a. kogusaaki, vaid veel suuremal määral viimase 10 a. keskmist saaki, mis oli 136 300 tn.

Segaviljasaagihinnang võrreldes eelmise kuuga näitas paranemist 6 punkti. Sept. hindasid korrespondendid segavilja ha-saake riigi-keskmiselt 113% viimase 10 a. keskmisest ja okt. 119%-le. Viimase hinnangu järgi arvatakse segaviljasaaki 12,9 kv-le ha-lt eelmise kuu 12,3 kv vastu, s. o. 4,9% suuremaks. Segavilja ha-saagid kõigis mais ületavad viimase 10 a. keskmise. Kõrgemaks hinnati segavilja ha-saake Viljandimaal — 14,9 kv, Viru- 13,4 kv, Järva- 13,3 kv, Lääne- 13,1 kv, Pärnu- 12,9 kv, Tartu- 12,4 kv, Harju- 12,1 kv, Valga- ja Petseri- 11,4, Saare- 10,6 ja Võru- 10,0 kv. Segavilja kogusaak tõusis äsjasel hinnangul 109 100 tn-le e. a. 90 300 tn vastu suurenedes seega 20,8%. Segavilja kogusaagi suurenemine oli mõjustatud kõrgemaist ha-saagist kui ka suuremast kasvupinnast.

Söötteravilja (odra, kaera ja segavilja) kogusaak kujuneb k. a. tunduvalt suuremaks m. a.-st. 1937. a. saadi söötteravilju kokku 310 400 tn ja tänavu äsja-sel hinnangu järgi tõuseb nende saak 376 200 tn-le, s. o. 21,2% suuremaks. Kuna praegu on suviljapeks enam-vähem juba lõpetatud ja ainult üksikuis kohis on vilja peksmata, ei ole

oodata enam suuri muudatusi saagi lõplikus kokkuvõttes, mis tehakse det. alguks. Praeguste andmete järgi kujunevad loomade sööt-misolud söötteravilja suhtes soodsamaiks m. a. omist, kuna koduse jõusööda tagavara on suurem.

Kartulisaagihinnang võrreldes eelmise kuuga näitas paranemist 5 punkti. Sept. hindasid põllumajandus-korrespondendid kartulisaaki 94% viimase 10 a. keskmisest ja okt. 99%-le. Nimetatud hinnangu järgi kujuneb keskmine ha-saak 121 kv-le. Maade järgi olid ha-saagid võrreldes viimase 10 a. keskmisega paremad L.-Eestis ja nõrgemad P.-Eestis. Kuna kartulivõtuga ollakse enam-vähem lõpul, tohiks loota, et lõplik hinnang ei võiks enam palju erineda käesolevast. Kartuli ha-saak osutus kõrgeimaks äsjasel hinnangul Tartumaal 137 kv, sellele järgnesid saagisuuruselt Viljandi- 132 kv, Valga- 130 kv, Võru-, Petseri- ja Järva- 125 kv, Viru- 122 kv, Pärnu- 113 kv ja Harju- ja Lääne 111 kv ja 97 kv.

Kartuli kogusaak kujuneb käesoleva hinnangu järgi 945 100 tn-le m. a. 985 600 tn vastu, s. o. 4,1% väiksemaks. Võrreldes viimase 10 a. keskmise kartuli kogusaagiga, mis oli 850 500 tn, on tänavune kogusaak sellest 11,1% suurem.

Linasaagihinnang võrreldes eelmise kuuga näitas paranemist. Linaseemne ha-saaki hindasid korrespondendid sept. 100%, s. o. võrdseks viimase 10 a. keskmisega, kuid okt. tõusis hinnang 109%. Nagu sellest järeldub, on hilisemal peksudel selgunud, et seemneväljaand on suurem, kui al-

gul arvati. Linaseemnesaak osutus paremaks kui viimase 10 a. keskmiselt Harju-, Lääne-, Pärnu-, Viljandi-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, jäi võrdseks viimase 10 a. keskmisega Järvamaal ja osutus nõrgemaks viimase 10 a. keskmisest Viru-, Saare- ja Tartumaal. Riigi-keskmiselt hinnati linaseemnesaaki 3,6 kv-le ha-lt. Lina all oli tänavu 23 390 ha, seega kujuneb linaseemne kogusaak 8 400 tn-le. M. a. saadi linaseemet 11 700 tn, seega jääb tänavune linaseemne kogusaak 3 300 tn väiksemaks.

Ka linakiusaagihinnang näitas tõusu võrreldes eelmise kuuga. Sept. hinnati linakiusaaki 101% viimase 10 a. keskmisest ja okt. 104%. Viimase hinnangu järgi osutus linakiusaak kõrgemaks viimase 10 aasta keskmisest Pärnu-, Valga-, Võru- ja Petserimaal, s. o. peamiselt linakasvatustalonnid, jäi võrdseks viimase 10 a. keskmisega Harju- ja Läänemaal ning osutus väiksemaks viimase 10 a. keskmisest Viru-, Järva-, Saare-, Viljandi- ja Tartumaal. Riigi keskmiselt loodeti linakiusaaki kujunevat 3,2 kv-le ha-lt. M. a. saadi linakiudu ha-lt samuti 3,2 kv, seega osutub kiusaak ha-lt täiesti võrdseks m. a. omaga. Sõltuvalt väiksemast kasvupinnast kujuneb aga linakiu kogusaak väiksemaks kui m. a. Äsjase hinnangu järgi kujuneb linakiusaak 7 500 tn-le m. a. 10 300 tn vastu, s. o. 27,2% väiksemaks.

Üldiselt võib tänavuse saagiaas-taga olla rahul. Olgugi et taliviljade saak kujunes nõrgemaks, osutus suviljade saak seevastu tunduvalt paremaks m. a. kui ka viimase 10 a. keskmisest saagest.

PIIMAKARJA TASUVUSE JA VÕITOOTMISKULUDE ARENG. REMUNERATIVENESS OF DAIRY FARMING AND COSTS OF BUTTER PRODUCTION.

F. Sööt.

Meie karjamajandus on iseseisvusaastate jooksul teinud suuri edusamme. On suurenenud lipsiilehmade arv, paranenud pidamis- ja söötmisolud, tõuaretustöös on saavutatud märkimisväärt tulemusi, piimasaaduste mihus on tõusnud tunnustatavale tasemele, kogutoodang on tõusnud kriisiaastate madalseisust

kõrgemale kriisieelsest tasemest jne. Kogusee töö, mida on senini tehtud ning mida sel alal jätkatakse pidevalt, väärib üldist tunnustamist. Selle töö kandjaks on olnud põllumehed — karjakasvatajad oma talundis ja põllumeeste ühissettevõtted — piimaühisused ning saaduste müügiühisused. Kuid saavuta-

tud tulemuste hindamisel ei saa jätta märkimata ka põllumajanduse nõuandjate-konsulentide suurt tööd. Kuigi nõuandetöö sisult ei avaldu üksiktalundeis silmanähtavalt, on selle mõju tunduv vaid teatava aja järele tulemuste kokkuvõtmisel.

Kahtlemata on ka tähtsaks karjamajanduse arendamise teguriks hinnapoliitika. Põllumajanduse ja riigimajanduselu juhid on tähelepanelikult jälginud tähtsama tootmisala — karjamajanduse — arengut ning loonud seks teatud määral olevate aineliste võimaluste ulatuses eeldusi võihinna kindlustamise näol, kordadel, kui hinnad langesid alla madalamaidki tootmiskulusid.

Põllumehele ei ole tähtis igakord toodete hinna absoluutne kõrgus, vaid et hinnad vastaksid enam-vähem madalamaile tootmiskuludele. Tootmiskulude liikumisest selgub, et need näitavad viimasel ajal suurenemist. See on tingitud tööpalkade kallinemisest ning ostukaupade — kunstväetiste, masin-riistade ja teiste tootmisvahendite hindade tõusust. Kuna karjamajandus on meil rajatud peamiselt omamajapidamise söödabaasile, sõltuvad piima, resp. või, tootmiskulud ka suurel määral söötade omahinnast, sest piimakarja tootmiskuludest langeb ligi 60% söödakuludele. Tööpalkade ja tootmisvahendite kallinemisega on tõusnud ka söötade — odra, kaera, segaviilja, põldheina, kartuli ja juurvilja omahind.

Toodud andmed näitavad toodangu ja piimahinna liikumist ning või-kg tootmiskulude ja või-kg hindade kujunemist.

	Piimatootang kg lehma kohta	Piima-kg tootmiskulud s.	Või-kg tootmiskulud s.	Või-kg hind s.	Võihind + kõrgem — madalam kui tootmiskulud
1937/38	2674	9,22	198	165,9	-32,1
1936/37	2664	8,12	171	165,0	- 6,0
1935/36	2558	7,78	156	146,7	- 9,3
1934/35	2369	7,89	170	128,5	-41,5
1933/34	2115	8,39	173	145,2	-27,8
1932/33	2082	8,78	196	114,9	-81,1
1931/32	2400	10,37	222	159,0	-63,0
1930/31	2025	9,37	215	211,7	- 3,3
1929/30	2463	12,27	269	269,0	± 0,0
1928/29	2493	12,16	285	295,9	+30,9
1927/28	2295	11,98	262	278,6	+16,6

Võihind ületas 1927—29. a. tootmiskulud, olles 1929—31. a. tootmiskulude tasemel. Siit

peale langes võihind suuresti. Samal ajal langesid ka tootmiskulud peamiselt tööpalkade languse arvel, ja nii ei suudeta tootmiskulusid vaatamata erakorralises olukorras tarvituselevõetud abinõudele vähendada vastavalt võihinna langusele, ja nii ületavad või tootmiskulud kg või hinna 1931/32. p. a. 63 s-ga ja 1932/33. p. a. — 81 s-ga. Seda ajavahe-mikku nimetatakse meil tänapäev sügavkriisi-ajajärguks, pidurdades põllumajanduse jõulist arengut, mis algas 1926. a. ja jõudis kulinatsioonini 1929/30. p. a. Alates 1933/34. p. a. II pooldest paranes põllumajanduse müügi- ja ostukaupade vahetorkord. 1935/36. p. a. ületasid võitootmiskulud võihinna 9 ja 1936/37. p. a. — vaid 6 s-ga.

Kuna sissetulek karjamajandusest moodustab 50—60% talundite kogu rahalisest sissetulekust, on endastmõistetav, et selle ala toodete — piima, — hinna hoidmine tootmiskulude tasemel kujundab talundite üldise tasuvuse. Nii ulatus 1936/37. p. a. talundite tasuvus 40%-le ja ka võihind ligikaudu tootmiskulude tasemele. Vastavalt tasuvusolude paranemisega on põllumajanduses kahel viimasel aastal käimas hoogus ülesehitustöö, ja võib märkida, et see toimub hoogsamalt ja süstematilamalt kui kunagi varem. See töö toimub peamiselt kahes suunas — põhivarade täiendamise, moderniseerimise alal, mis on vajalik algtoodangu tõstmiseks, põllumajanduse mehhaniseerimiseks ja töö ratsionaliseerimiseks tootmiskulude alandamise otstarbel ning maakultuuri taseme tõstmise alal, milleta ka põllumajandus tänapäev enam ei olele.

Põllumajanduses võib ja saab arenguhoogu püsida vaid nii kaua, kui olud on vähegi soodsad. Üksikute alade arendamise ja toodangu tõstmise protsess on siin aeglane ning nõuab võrdlemisi suurt kapitalide mahutust ja pidevat ning eesmärgikindlat tööd. Juba väiksemadki tagasilöögid võivad kutsuda esile toodangu tagasiminekut ning tahtelangust. Erakui ka rahvamajanduse seisukohalt on tähtis, et kulude ja jõupingutustega saavutatud tulemused ei häviks, vaid et need oleksid lakamatuks eelduseks edasise töö soodustamisel.

Karjamajandus on neid alasid, kus tulemuste kättevõitlemine on seotud suurte aineliste ja ajaliste kuludega. Siin pidurdavate

olukordade ilmumine võib end anda väga valusasti tunda. Seepärast peab olema eriti valvel, et tähtsamaks alaks tunnustatud ja senini küllaldaselt soodustatud ala — karjamajanduse — areng saaks toimuda normaalselt.

Tänapäeval on hinnatase peamiseks teguriks, mis määrab ühe või teise loomulikule baasile rajatud ala arengu ulatuse ja kiiruse. Kui viljade müügihinna vahekorrd võrreldes tootmiskuludega on soodsam kui või müügihinna ja tootmiskulude vahekorrd, on endastmõistetav, et siis juhitakse viljatootmisele suuremat tähelepanu, vaatamata, milliseks võib kujuneda olukord sel alal edaspidi. Käesoleval ajal olemegi säärases olukorras, kus söötviljade hinnad on kindlustatud tootmiskulude tasemele ja nende müük toimub ka talunditest, kus aastakümnete jooksul on arendatud piimakarjapidamist, ja kust enne ei ole müüdnud vilja kg-gi. Õigeks võib säärast teguviisi pidada küll vaid siis, kui müüdnud söötvilja eest saadud rahaga on võimalik osta tagasi kõrgemaväärtuslikku ja valgurikast jõusööta soodsama hinnaga või väikese tehingulise vaheltkasuga.

Kuna tänavused söötviljamüügikogused on üsna suured, kerkib paratamatult jõusööda juurdeostu küsimus ka seal, kus vastmuidu tulduks läbi oma viljaga. Meie jõusöödaturg on seisnud senini üldiselt korraldamata, ja jõusöötade valik on väike. Riigi Viljasalve poolt m. a. müügilalastatud jõusöödad olid suureks kasuks jõusöötade üldkoguste täiendamisel. Kuid nad ei rahuldanud neid karjapidajaid, kes soovisid saada jõusööti lisaks oma söötviljade mitmekesisamiseks ning valgu tõstmiseks. Praegu, mil karjad on juba laudas ja söötmine toimub valmistagavarade arvel, huvitavad karjakasvatajat küsimused — milliseks kujuneb talvine või-hind, kuidas korraldatakse talvist jõusöödaturgu, millise koosseisuga jõusööti lastakse turule, ning milliseks kujuneb nende hind. Neid andmeid vajavad põllumehed karja talvise söödaelarvete koostamiseks. Kuigi talvise või- ja jõusöötade hindade kohta puudub

selgus, ei oleks ülearune vaadelda siin, millise hinnaga võib põllumees osta sellist jõusööta, milline söötes piimalemale end tasub.

Toodud andmed näitavad, kui palju võib karjakasvataja maksta tarvilise koosseisuga jõusööda sü- kg-st mitmesuguste piima-, resp. või, kg-hindade puhul ning mitmesuguste piima-kg lisanduste puhul jõusööda sööt-misel.

Kui piimalemale söödud iga sü annab piimalisa kg-des	Siis võib jõusööda sü-st maksta s., kui kg piima või kg või hind on s.							
	P i i m a h i n d							
	6	6,5	7	7,5	8	8,5	9	
	V ö i h i n d							
	1,18	1,30	1,42	1,55	1,67	1,72	1,92	
1,0	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	8,5	9,0	
1,5	9,0	9,75	10,5	11,25	12,0	12,75	13,5	
2,0	12,0	13,0	14,0	15,0	16,0	17,0	18,0	

Praegu on või-hind kindlustatud 160 s-le. On teada, et sel korral, kui lüpsilehma elatis-sööt ja keskmine toodangusööt on kaetud, võib iga söödud jõusööda sü anda piimalisa 1—1,5 kg. Praeguse või-hinna juures võib jõusööda sü (1 kg) maksuda 11,8—12 s.

Iga põllumees, kes ostab piimalemalele ostujõusööti, peab ise üksikute lehmade juures määrama kindlaks, milline on üksiku lehma kohta piimalisa sü jõusööda sööt-misel, sest sellest sõltub ka jõusööda tasuvuspiir. Tabel on koostatud selliselt, et jõusööda sü hinda võib igasuguste olukordade juures kergesti leida, ilma et oleks vaja veel kalkuleerida.

Meie karjamajanduse edasine areng ja kogu põllumajanduse tasuvuse kujunemine sõltuvad suurel määral karjamajandussaaduste hindadest, mistõttu laialdased põllumeeste hulgad tunnevad elavat huvi talviste karjasöödaolude korrastamise esilekerkinud küsimuste lahenumisvõimaluste kohta. Neist küsimusist oleksid tähtsaimad: 1) millisele tasemele kujuneb talvine või-hind, 2) kuidas laheneb jõusöötade saadavuse küsimus ja 3) kas jõusööt, mis lastakse turule, vastab kujunevale või-hinnatasemele.

RAHANDUS

PANGATEGEVUS SEPTEMBRIS 1938. A. — BANKING IN SEPTEMBER, 1938.

Majandustegevuse laienemine on kestnud üldiselt k. a. Põllumajanduses, tööstuses ja kaubanduses jätkus läbikäikude kasv, kuid endisest aeglasemalt. Neil asjaoludel on püsinud kõrgena tööjõunõudlus ja sissetulekud. Ses arengus on tekkinud seisakutunnuseid paaril viimasel kuul. See ei tundu aga häirivana, arvestades kõigi majandusalade praegust kõrget aktiivsustaset. Aktsia- ja ühispankade tegevus arenes k. a. möödunud kuul rahuldavalt. Äritegevuse ja säästevõimaluste püsimisel endisina näitasid hoiused jõudsat kasvu. Aktsia-, linna- ja tähtsamate ühispankade hoiuste seis ulatus k. a. aug. lõpul 128 445 tuh. kr., olles tõusnud 11 371 tuh. kr. võrreldes aasta algseisuga ja 20 858 tuh. kr. — võrreldes m. a. samaaegsega. Samade pankade laenude seis moodustas aug. 121 743 tuh. kr., mis on enam aasta algseisust ja samaaegsest mullu vastavalt 7038 tuh. kr. ja 8180 tuh. kr. Möödunud sept. muutus poliitiline olukord Euroopas pinevaks. Selle mõju andis end teatud määral häirivalt tunda ka meil. Ettevõtted ja kodanikud hakkasid täiendama oma ladusid ja tagavaru, millele seltsisid veel hooaegsed tööstustoorainete sisseostud ning viljakokkuost. Ühtlasi algasid hoiuste sukasaärde valgumine ja hakkasid sagenema ka rahakapitalide reaalväärtsuse ümbermahutamise jutud. Neil asjaoludel algas sept. võrdlemisi kiire ressursside väljavool pankadest. See toimus peaosas hoiuste, tunduval määral ka krediitide, arvel. Hoiused vähenesid sept. kogusummas 6031 tuh. kr., aktsiapankade osas — 4297 tuh. kr. ja ühispankade osas — 1734 tuh. kr. Samal ajal anti uusi krediite 3449 tuh. kr., sellest 1875 tuh. kr. aktsia- ja 1574 tuh. kr. tähtsamate ühispankade poolt. Suuremaid lisakrediite anti teraviljakokkuostu operatsioonide läbi viimiseks ja tekstiiltööstustoorainete sisseostuks. Suuremat kasvu näitasid peamiselt tööstust ja kaubandust ning majaomanikke teenivate pankade krediitid. Ühtlasi toimus samul pankadel ulatuslik hoiuste koondumine. Valdavalt põllumajandusliku klientuuriga pankadel, s. o. peamiselt provintsis asuvail väiksemail ühispan-

kadel, toimus hoiuste ja laenude liikumine endises suunas ja mõõduka kiirusega, nimelt koondusid esimesed ja kasvasid viimased.

Iseloomustavana märgime, et poliitilise kriisi mõju avaldus rahanõudluse suurenemisena vaid linna-, eeskätt pealinna, pankades, kellede peaklientuuriks on tööstus- ja kaubandusettevõtted, majaomanikud ning teised linnakodanikud-hoiuste omanikud. Nimelt koondusid Tallinna pankade hoiused (koos mujalasuvate osakondadega) 5688 tuh. kr. Kriisiteravuse möödumisel k. kuu algul vaibus hoiuste äravool. Erakordne summade äravool tingis mõningaid muutusi teisis pankade arveteseisudes. Kassareserv vähenes aktsia- (— 2305 tuh. kr.) ja tähtsamail ühispankadel (— 1563 tuh. kr.), kokku 3868 tuh. kr. ning korrespondentide juures peetud summa — 1736 tuh. kr. Samal ajal hangiti lisaressurss emissioonipangalt, mis peamiselt tõstis nimetatud pankade rediskonti ja võlaarvet 1701 tuh. kr. Vaatamata ulatuslikule hoiuste äravoolule sept. ületas nende seis nimetatud kuu lõpul suuremääraliselt m. a. Aktsia- ja ühispankade hoiuste juurdekasv 1. X 37 — 30. IX 38 andis kogusummas 14 339 tuh. kr., sellest 2066 tuh. kr. pankadevaheliste summade osas ja 12 273 tuh. kr. — teiste summade (netohoiuste) osas. Lisahoiuseina kogunenud summast rahuldati laenuõudmisi 10 116 tuh. kr., täiendati kassatagavara 4025 tuh. kr. ja väärtpaberite portfelli — 2026 tuh. kr. suuruses ning kustutati rediskont- ja võlaarveid (ühes pass.-korresp. arvetega) 818 tuh. kr. ulatuses. Kaubanduse ja tööstuse ning majaomanike pankadesse viimase 12 kuu jooksul kogunenud lisahoiuseist jäi suur osa laenudesse rakendamata ja leidis kasutamist muil aladel. Põllumajandust teenivail pankadel tuli seevastu suure laenuõudluse rahuldamiseks hankida lisaks hoiuste juurdevoolust saadud summale väikesel määral lisaks teisist allikaist.

Eesti Panga arveteseisus kajastusid sept. sündmused märgatavamalt krediitide (+3,5 milj. kr.) ja käibelolevate pangatähtede

Pankade arvetesels (1000 kr). — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 Kr.).

	30. sept. 1938	31. august 1938	30. sept. 1937	Muutus — Change	
				31. VIII 38 — — 30. IX 38	30. IX 37 30. IX 38
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	61 665	65 882	55 811	— 4 297	+ 5 754
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	12 172	12 379	11 556	— 207	+ 616
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	7 471	6 267	8 624	+ 1 204	— 1 153
Laenud — Loans	63 217	66 342	64 891	+ 1 875	+ 3 826
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	5 505	6 476	5 429	— 971	+ 76
Garantiid — Guarantees	5 666	5 884	6 190	+ 272	— 534
Väärtpaberid — Securities	8 505	8 480	8 057	— 25	+ 448
Kassareserv — Cash reserves	7 375	9 881	4 724	— 2 305	+ 2 652
TAHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	60 849	62 583	52 264	— 1 734	+ 8 585
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	1 876	1 895	1 352	— 10	+ 524
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	4 458	3 961	5 293	+ 497	— 805
Laenud — Loans	56 075	55 401	50 685	+ 1 574	+ 6 290
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	1 853	2 618	1 511	— 765	+ 342
Garantiid — Guarantees	1 127	1 149	951	— 22	+ 178
Väärtpaberid — Securities	5 002	5 598	4 024	+ 4	+ 1 578
Kassareserv — Cash reserves	9 519	11 082	8 146	— 1 593	+ 1 373
KOKKU — TOTAL:					
Hoiusummad — Deposits	122 414	128 445	108 075	— 6 081	+ 14 339
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	14 048	14 274	12 908	— 226	+ 1 140
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	11 920	10 228	13 887	+ 1 701	— 1 958
Laenud — Loans	125 192	121 743	115 078	+ 3 449	+ 10 116
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	7 358	9 094	6 940	— 1 736	+ 418
Garantiid — Guarantees	6 783	6 533	7 141	+ 250	— 358
Väärtpaberid — Securities	14 107	14 078	12 081	— 29	+ 2 026
Kassareserv — Cash reserves	16 895	20 763	12 870	— 3 898	+ 4 026

summa paisumisest (+4,4 milj. kr.) ning jooksvate arvete (—1,0 milj. kr.) ja kattevarasumma koondumises (—0,9 milj. kr.). Tingitult tagasihoidlikust laenupoliitikast, mille läbiviimist soodustas intensiivne hoiutegevus, näitasid Eesti Panga krediidid juba pikemat aega koondumiskalduvust. Rahatarviduse järsul suurenemisel möödunud sept. paisusid Eesti Panga laenud 3,5 milj. kr. Siiski oli laenude seis nimetatud kuu lõpul veel madalam eelmise aasta samaaegselt seisust (30. IX 38 — 25,6 milj. kr., 30. IX 37 — 26,5 milj. kr.). Jooksvate arvete seis k. a. sept. ulatus 32,7 milj. kr.,

mis on väiksem m. a. st 6,0 milj. kr. Koonduvine toimus ükski valitsuse arvel (— 9,9 milj. kr.), kuna teised, eriti pankade jooksvad arved, paisusid (+3,19 milj. kr.). Põhjustatud eeskätt jooksvate arvete summade äraoolust paisus pangatähtede emissioon viimase 12 kuu kestel 5,7 milj. kr., ulatusdes möödunud kuu lõpul 52,8 milj. kr. Kattevara vähenes samal ajal 1,2 milj. kr. (30. IX 38 — 50,5 milj. kr.) kuna väljaspool kattevara olev välisrahatagavara peagu sama võrra kasvas (+0,9 milj. kr.). Kattevara-% jooksvaist kohustusist moodustas 30. IX 38 59,1% m. a. samaaegse 60,3% vastu.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS SEPTEMBRIS K. A. TALLINN HARBOUR IN SEPTEMBER, 1938.

Laevade liikluses välissõidus sept. oli Tallinna sadamas märgata tagasiminekut. Laevade läbikäik ja veod sept. ja 9 kuu jooksul käesoleval ja m. a. olid:

	Saabus		Väljus	
	sept. 9 kuud 1938	9 kuud 1937	sept. 9 kuud 1938	9 kuud 1937
Laevade maht				
net. rgt.	88 784	797 087	720 794	87 961
Kaupn tn.	33 603	263 031	268 889	32 217
Reisisajad arv	2 947	39 554	30 032	3 151
				40 750
				30 315

Laevade läbikäik Tallinna sadamas vähenes sept. võrreldes augustiga 36,5%. Kaubavedu laevadel Tallinna sadama kaudu jäi aga sept. püsima eelmise kuu tasemele, reisijatevedu kahanes seevastu $\frac{1}{3}$ -ni eelmise kuu veost. Reisijateveo kahamine on tavaline nähtus sügiskuil. Kaubavedu püsib tänavu sügiskuil veidi suuremana suvekuist, mida tõstsid sisse- ja väljavedu. Sept. oli sissevedu veidi suurem väljaveost, seejuures suurenes sissevedu sept. võrreldes eelmise kuuga ja väljavedu vähenes.

Saksa ja eesti laevad toimisid $\frac{2}{3}$ kogu sisseveost Tallinna sept., seejuures ulatub eesti laevade osatähtsus 28,8%, saksa laevadel — 35,0% kogu sisseveost. Peale nimetatute toimus briti laevadel 13,0% ning soome laevadel — 8,1% sisseveost. Väljaveos oli saksa laevadel 39,6% osatähtsus. Eesti laevadel veeti välismaale 14,8% kogu väljaveost. Suur osa (19,2%) sept. väljaveost veeti norra laevadel.

K. a. kolmveerandaastal oli laevade liiklus välissõidu alal Tallinna sadamas elavam eelmisest aastast, mida põhjustas suurenenud reisijatevedu. Reisijatevedu oli k. a. 9 kuu jooksul 33,0% suurem reisijateveost samal ajal m. a. Kaubavedu jääb seevastu tänavu veidi maha m. a.-st. Kaupade läbikäik Tallinna sadamas oli tänavu 9 kuu jooksul väiksem m. a. vastavast läbikäigust 3,5%. Vähenemist põhjustab peamiselt väljavedu, mis läks tagasi 4,9% metsamaterjali väljaveo vähenemise tõttu. Ka sissevedu läks veidi tagasi, nimelt 2,1% valmisaaduste sisseveo vähenemise arvel.

Rannasõidus liikles laevu sept. vähem kui eelmisel kuul, kuna reisijatevedu jäi väiksemaks. Kaubavedu püsis sept. eelmise kuu tasemel. Läbikäik rannaveos ulatus sept. 17 721 tn-le (e. k. 17021), sellest sissevedu Tallinna 83,3%.

SADAMATE (PEALE TALLINNA) TEGEVUS SEPTEMBRIS K. A. SHIPPING ACTIVITIES (EXCL. TALLINN) IN SEPTEMBER, 1938.

Laevasõit ja veod teisis sadamais peale Tallinna olid:

	saabus		väljus	
	sept. 9 kuud 1938	9 kuud 1937	sept. 9 kuud 1938	9 kuud 1937
Välissõidust				
Laevade maht	8 092 78 725	88 498	8 445 81 775	101 506
Reisijaid arv	14 3 818	5 514	9 3 398	5 580
Kaubavedu tn.	2 298 13 557	15 082	9 544 51 460	103 969
Rannasõidust				
Laevade maht	36 105 214 519	239 133	35 715 214 271	228 470
Reisijaid arv	7 228 60 390	53 175	7 399 59 737	52 459
Kaubavedu tn.	5 614 25 329	27 568	7 662 31 923	25 079

Laevade liiklus teisis sadamais kahanes sept. võrreldes eelmise kuuga välis- kui ka rannasõidus, esimeses pool, teises — 6,2%. Vähenemist põhjustas tagasimine reisijateveos. Välissõidus liikles reisijaid sept. veel mõnesid üksikuid, kuna rannasõidus jätkus reisirateliiklus saarte ja mandri vahel märksa

väiksemal määral kui aug. Kaubavedu välissõidus püsis sept. eelmise kuu tasemel, rannasõidus aga ületas 29,2% eelmise kuu. Suuremad läbikäigud rannaveo alal olid Pärnu, Loksa ja Kuressaare sadamas. Välisvedude alal oli suuremaid läbikäike Pärnu, Kunda, Jaagurahu ja teisis Saaremaa rannakohtades.

K. a. 9 kuu jooksul vähenes tegevus teisis sadamais peale Tallinna välissõidu alal võrreldes m. a.-ga. Laevade läbikäik vähenes mahu järgi 15,5%, reisijatevedu — 35,0% ja kaubavedu — 41,1%. Kaubavedu kahanes väljaveo arvel. Teiste sadamate kaudu läheb välismaale peamiselt metsamaterjali. Metsamaterjali väljavedu vähenes k. a. ja viis tagasi kaupade läbikäigu välissõidu alal teisis sadamais.

Rannasõidus olid k. a. 9 kuu jooksul veod veidi suuremad m. a.-st, kuna laevade läbikäik jäi peagu endiseks. Reisijate läbikäik suurenes 13,7% ja kaupade läbikäik — 8,7%.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võituruseisundi kujunemine toimus m. n. paranevas suunas. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 113—115 š cwt, s. o. 2 š cwt-lt kõrgemalt. Ka Saksast saadav hind paranes. Vastavalt hindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie võihinnaks 152 s. kg. franko saatejaam. Turutendents kindel.

Võihindade nõrgenemine okt. algul tõi Inglises kaasa tarvituse suurenemist ning ühtlasi turu üldist elavnemist. Teisalt on turuseisundi paranemist soodustanud ka euroopa karjamajandusmaade hooajaline võipakkumise vähenemine. Selle tagajärjel arvatakse, et seisund võiturul paraneb lähemal nädalail veelgi.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Arvestades välisturunõudeid ositati šveitsi juust noteerimisel peale mihuse veel ratta raskuse järgi. Raskemad juusturattad, s. o. üle 80 kg, on maailmaturul nõutavam kaup ning neist makstakse ka paremat hinda kui kergemaist juusturattaist, kuigi mihus võib olla neil ühtlane. Vastavalt seega tegelikule olukorrale ning nõutavama eksportjuustu valmistamise soodustamiseks noteeriti 24. X s. a. šveitsi eksportjuustuhinnaks kaheksugused hinnad:

Juusturatta raskus:

	alla 80 kg.	80 kg. ja üle
12 A	115 s. kg.	105 s. kg.
12 B	112 „ „	102 „ „

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul jätkus nõrgenemistendents, mis kannab osalt hooajalist ilmet. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis lõdvenes 4 š tsn-lt, langedes seega 87 š-le tsn. M. a. samal ajal oli meie peekoninoteering 83 š tsn, seega 4 š madalam. Turuseisundi paranemist Inglises pidurdab suur laduseis, mis tekkis sõjakartuse tagajärjel. Tagavarade tarvitamist võib soodustada ainult tunduv hinnalangus, mis on osaliselt leidnud juba aset.

Meie peekonsigade noteering jäi siiski muutusetu, kuigi hinnad Inglises lõdvenesid ligi 10% kahe nädala jooksul.

Võitagavarade seis Inglises vähenes sept. lõpul ja okt. algul, kuid ületas siiski tunduvalt e. a. sama aja tagavarade seis. Nii oli võid külmutusmajades k. a. 8. X 1 122 000 kasti m. a. 485 000 ja 1936. a. sama aja 987 000 kasti vastu. Seega ületab k. a. võitagavarade seis m. a. sama aja üle kahe korra.

Nagu nähtub vastavaist andmeist, on võitoodang Uus-Meremaal tunduvalt väiksem kui m. a. samal ajal. Nii on väljaveo kontrolljaamadesse sissetulnud võikogus 20% väiksem kui m. a. samal kuul. Samuti oli võitagavarade seis sept. lõpul 2 200 tn. võrra madalam kui m. a. samal kuul. Seega Austraalia võitoodangu suurenemisele vaatamata ei ole tõenäoliselt loota võipakkumise tunduvat suurenemist ookeanitaguseist maist k. a.

alla 80 kg. 80 kg. ja üle

11 A	113 s. kg.	103 s. kg.
11 B	110 „ „	100 „ „
10 A B C	106 „ „	106 „ „

Siseturujuustuhinnaks noteeriti:

	s. kg.		s. kg.
Šveitsi juust	85—120	Backstein juust	100—110
Hollandi juust	100—110	Tilsiti juust	107—115

Konservjuustuhind noteeriti rasvasisalduse järgi: kuivaineis — 35% rasva 105—110 s. kg.; 45% — 130—135 s. kg. ja 50% — 140 s. kg.

K. n. maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest endiselt järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	88	88	Siseturu hinnad	
55,5—59 „	88	79	„	
72,5—75 „	88	79	„	
75,5—80 „	79	75	„	

Elussigade hinda tõsteti 1 s. kg-lt, et enam soodustada sigade väljanuumamist, mis võimaldaks kasustada rohkem sigu ekspordiks elussigadena, kuna tapetud sigade eksport peekoni näol on väga piiratud. Seda tuleks seakasvatajal pidada silmas ja sigu kasvatada vähemalt 120 kg. raskeks.

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg. raskused	61 s. eluskaalu-kg.
121—160 " " "	65 " " "
üle 160 " " "	61 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG.

Tapaloomade ja lihaturul oli m. n. veiste pakkumine keskmine. Nädalas turustati ca 400 veist, mis arv on tagasihoidlik sügise suurema tapaloomade turustamisaja kohta, kuna okt. on tavaliselt pakkumine suur, tuues endaga kaasa hinnalangust. Tänavu püsivad aga hinnad ja on eelmise kuuga võrreldes isegi paremad.

Nädala keskmiselt maksus suurmtüügil veiseliha:

Suured rammusad pullid 52—54 s. ja keskmised 49—51 s. kg.

Väiksemad pullid, rammusad 50—52 s., keskmised 48—50 s. ja lahjad 46—47 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 30—33 s. kg ja väiksemad pullid 25—27—31 s. kg.

Lehmad ja härjad nuumatud 55—63 s., rammusad 47—53 s., keskmised 40—46 s. ja lahjad 36—40 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid lehmad 18—22—30—35 s. kg.

Mullikad nuumatud 53—58 s., rammusad 50—52 s., keskmised 45—48 s. ja lahjad 37—43 s. kg. Eluskaalu järgi 20—24—30—34 s. kg.

Veiste turustamisel lihakaalu alusel, kus

TOORNAHKADE TURG.

Toornahkade turul püsib kindel tendents. 17. X — 30. X noteeriti toornahkadele järgmised hinnad:

Veisenahad, toorelt I sort 70 ja II — 63 s. kg.

Vasikanahad, toorelt kr. 3.15 tk., ning

KANAMUNATURG.

Kanamunahindade kujunemine toimus m. n. välisturul paranemas suunas. Seetõttu noteeriti meie eksportmunade hinnaks 115 s. kg. e. n. 110 s. vastu. Siseturumunade hinnaks noteeriti 110 s. kg franko kogumispunkt, s. o. 10 s. kg-lt kõrgemalt kui m. n. Turutendents kindel.

Leedus on sigade arv jäänud k. a. püsima m. a. tasemele:

	1936	1937	1936
Sead alla 6 kuud . . .	808 430	798 700	833 600
Sead 6 kuud ja vanemad	378 180	384 830	376 400
Kokku	1 186 610	1 183 530	1 210 000

— CATTLE AND MEAT MARKET.

nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb eeltoodud liha kg hinnale arvata juurde 9—11 s.

Vasikate pakkumine väike. Nõudmine hea. Hinnad kõrged ja püsivad. Nuumatud vasikad (eluskaalu üle 40 kg.) maksusid tapetult ühes nahaga 75—80 s., rammusad 70—75 s., keskmised 60—70 s. ja lahjad 50—60 s. kg. Eluskaaluhinnad eeltoodud sortide järgi 36—46—50—56 s. kg.

Lammaste pakkumine keskmine. Nõudmine siseturul pisut tagasihoidlikum, mistõttu hinnad pisut nõrgenesid. Tapetud rammus lammas siseturu jaoks maksus 43—53 s. kg, keskmine 43—48 s. ja lahja 40—43 s. kg.

Eksportlambaliha-noteering püsib juba kauemat aega endisel tasemel. Nii makstakse eksportlambaliha kilost headuse järgi Tallinna tapamajades 75—80 s. kg, eluskaalu järgi franko saatejaam 27—30 s. kg.

Sigade pakkumine nõudmisest suurem, mistõttu ka hind nõrgenes. Tendents eelolevaks nädalaks selgusetu. Noored sead (eluskaalu kuni 80 kg) maksusid 78—80 s., peekonkaalulised 76—78 s. ja liha- ning rasvasead 72—75 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid sead 55—60 s. kg.

— RAWHIDE MARKET.

raskemad kaalus üle 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.—.

Lambanahad, toorelt kr. 1.75—3.— tk., sõltuvalt suurusest ja villa pikkusest.

Hobusenahad, toorelt raskusega alla 20 kg kr. 8.80 tk. ning raskemad nahad üle 20 kg — kr. 11.10 tk.

— EGG MARKET.

Kanamunaturuseisundi paranemist on soodustanud ilmade jahenemine, mistõttu munatoodang Euroopas on vähenenud. Kuna munahinna liikumissuund on olnud tavaliselt välisturul tõusev nov. lõpuni või det. alguseni, võib tõenäoliselt ka loota, et munahind lähemal nädalail paraneb veelgi.

Šveits importis esimesel kolmel veerandil mune 102—375 kv., s. o. 8% vähem kui m. a. samal ajal. Eestist on kanamunade sissevedu Šveitsi tänavu suurenenud, tõustes esimesel kolmel veerandil 25 262 kg-le m. a. sama aja 4 000 kg. vastu. Kanamunade väljavedu Hollandist on k. a. näidanud suurenemist. Nii eksporditi Hollandist kanamune k. a. esimesel 9

kuul 61 593 tn m. a. sama aja 57 691 tn vastu. Seega suurenes kanamunade väljavedu Hollandist tänavu üle 4 000 tn.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	12—15	Rakveres	11—18
Tartus	14—15	Narvas	12
Pärnus	10—12	Võrus	11—12
Valgas	10—13	Kuressaares	8—10

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahind muutub kindlamaks. Piimahindade noteerimiskomisjon noteeris 24. skp. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I v a l i k u r ö ö s k p i i m müügil piimakauplustele 13 s. l. ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II v a l i k u r ö ö s k p i i m müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 s. l. Piima järele nõudmine elav.

Kui eelmisel nädalal üksikud piimakauplused maksid põllumeestele II valiku rööskpiima eest 11 senti liiter, siis käesoleval nädalal on kõrgem piimahind muutunud juba üldiseks. Vaid üksikutes piimakauplustes on veel endine hind, kuid kuna piima järele on praegu suur nõudmine, siis piimast ilmajäämise kartusel tõstetakse sealgi hindu. Käesoleva nädala algul külmad ilmad sundisid karja lauta jätma ja seepärast on mindud

taludes täielikult talvisele laudassöötmisele üle. Laudassöötmisel tuleb aga piimatootmine kallim kui suvisel karjatamisel.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	17—19	—	14—15	12
Tartu	16—17	12	—	10
Narva	15	13	—	11
Pärnu	16—17	12	—	11
Valga	15	—	—	10
Rakvere	15	—	—	11
Võru	—	—	—	10
Paide	—	—	—	9—10
Petseri	—	—	—	9—10

Nagu hindadest näha, on Narvas II valiku piima hind tõusnud möödunud nädalal.

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahindade tase püsis m. n. üldiselt e. n. tasemel. Turuseisundi kujunemise välja-vaateis on toonud teatava optimistlikuma põhitooi teade, et P. Am. Ühendriiges on valitusel abistamisaktsioonina kavatsus osta töö-tille 100 milj. buš. nisu, samuti märgitakse, et Austraalias kannatavad põllud vihmapuuduse all. Ühtlasi olevat ka tõenäoline, et P. Am. Ühendriigest toitteravilja väljavedu elavneb Hiinasse ja Jaapanisse. Eelnimetatud põhjusil on turuseisund elavnenud, kuigi hindade senises arengus seda ei ole veel tunda.

M. n. noteeriti nädala keskmiselt välisturul nisuhinnaks: Liverpoolis kr. 9.85 kv, Chicagos kr. 9.10 kv ja Winnipegis kr. 8.56 kv. Rukkihinnaks noteeriti Chicagos kr. 6.40 kv ja Winnipegis kr. 6.06 kv. ning maisihinnaks Chicagos kr. 6.77 kv. Siseturul maksus teravili üksikuis linnades s. kg.

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer
Tartus	15—16	20—22	15—16	10—11
Pärnus	15—17	17—22	13—15	10—14
Narvas	17	25	16	13
Valgas	16	21—23	14—16	10
Rakveres	14—15	18—20	15—16	10—11

LINATURG. — FLAX MARKET.

Viimase nädala kestel on linaturg teatud määral kõvenenud. Hinnadki on pisut paranenud ja nõudmine lina järele muutunud elavamaks. Linamüüjad teevad aga pakumisi väga tagasihoidlikult, lootes edaspidi suuremat hinnatõusu.

Ka lõngaturg on võtnud pisut elavama ilme ja ketrusvabrikud on saanud müüa teatud koguseid lina.

Nagu šotist teatatakse, on sinna saabunud mitu partiid veel müümata lina. Vene lina on jäänud turul väga harvaks.

NSVL-u kasteleo-lina on võimalik saada ainult madalamaid sorte hinnaga £ 90 tn. Läti-livoonia hind on £ 71—72 R-sordi tn.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosseisul 21. okt. noteeriti Tallinna Börsil lina-kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	107	105
HD	98	96
D	89	87
OD	80	78
LOD	71	69
H	62	60
Takk I sort	69	
Takk II sort	59	
Takk III sort	49	
Ehitustakk	15—20	

Tendents püsiv.

Linahinnad meie siseturul on püsivama ilmega ja viimasel kuul püsinud samal tasemel.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. tõusis kartulite väljavedu ca 6 000 kv-le 2 800 kv vastu e. n. Väljaveetavast kogusest saadeti umbes pool seemnekartulina lõunapoolseisse riigesse, kuna ülejäänud osa saadeti söögikartulina Rootsi ja Soome.

M. n. suurenes söögikartulite väljavedu ka Rootsi. Viimasel ajal näitavad Stokholmi turuhinnad veidi paranemist. Tallinna kaudu läks Rootsi kõigest 400 kv, kuna suurem osa saadetakse purjekatega Lääne rannast. M. n. kestvate sadude ja tormide tagajärjel väljusid purjekad meie rannast alles laup. ja püha-päeval.

Viru rannas laadivad mõned purjekad praegu kartuleid Soome jaoks. Enamuses purjekaid laadib kartuleid Mahu sadamas, kuna mõned purjekad laadivad veel Purtses ja Vergis. Suurema nõudmise tagajärjel on ka kartulihinnad Viru rannas tõusnud 30—40 s. kv. Lääne rannas jäid hinnad m. n. e. n. tasemele.

Nõudmine tööstuskartulite järele suureneb iga nädalaga. Üksikuis kohtades Viru- kui ka Harjumaal söidavad piiritusvabrikute agendid

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õumaturul on peamiseks kaubaks praegu seerinka. Tema kõrval pakutakse ka roh-

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1938. a.	1937. a.	1936. a.
	17./X 23./X 1938	10./X 16./X 1938	1./I kuni 23./X	1./I kuni 24./X	1./I kuni 25./X
VOI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	303,4	486,7	12583,0	10599,7	8956,2
Sellest:					
Saksa	112,8	254,9	4390,6	4189,1	8748,1
Inglise	184,5	231,8	8216,5	6235,0	5095,2
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1080	1080	38554	37187	40094
Sellest:					
Inglise	300	300	18068	5029	10984
Saksa	720	720	20686	31892	18770
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	46,4	—	1657,3	1738,1	1864,5
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	—	20,7	5168,4	5200,0	6259,0
Sellest:					
Inglise	—	20,7	2565,1	1732,2	2694,9
Belgiase	—	—	157,1	201,5	231,8
Soome	—	—	81,7	204,8	456,1
Saksa	—	—	1096,9	2245,8	1200,5
Prantsusse	—	—	352,7	582,3	1531,2

talust tallu ja viivad veoautodega kartulid ära. Enamuses maksavad põllumeestele kodus kuni kr. 2,50 kv-st. Samuti ostavad L.-Eesti piiritusvabrikud kartuleid Viru raudteejaamades, makstes veel kõrgematki hinda.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosseisul 24. X 38 noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

1. Söögikartul:

Viru rannas kr. 2,80—3,00 kv.

Lääne rannas kr. 2,60—2,70 kv.

2. Seemnekartul:

Majesteet kr. 4.10—4.40 kv.

Varane kollane kr. 4.10—4.40 kv.

Binjtje kr. 5.00 kv.

Jorgi hertsog kr. 5.25 kv.

Seemnekartuli hind 100% ekspordkõibliku valiku eest, vastavalt tunnustamisklassile.

3. Tööstuskartul: piiritus- ja tärklisvabrikuis 13 s. tärklise kg, ehk kr. 2.20—2.80 kv.

Tendents kindel.

kesti antonovkat, aporti ja väiksemal määral on juba liivi sibulõuna. Seerinka kesk-

mise suurusega kaubast, millel on ka kärntõveplekke, nõutakse jaemüügil 35—45 s. kg, antonovkaist — ca 30 s kg.

Tomatihind tõusis nädala jooksul 20 s. Keskpärast värskelt söögiks kõlblikku tomateid ei saa osta enam alla 50 s kg. Odamamad on kõlblikud vaid ainult keedu otstarbeks. Oa ilmunud müügiele esimesi kasvuhoonetomateid — 100 s kg.

Lillkapsahind tõusis ligi poole võrra. 24. okt. nõuti lillkapsast kuni 60 s pea. Järsk hinnatõus oli tingitud hiljutisist öökülmadest, millised rikkusid väljas alles koristamata lillkapsad.

Aedsaaduste ekspordi alal on elavust vähe. Kõige rohkem veetakse välja praegu jõhvikaid, õunu võrdlemisi vähe, kuna Soomes ei ole eesti õuntele nõudmist.

17.—23. X eksporditi aedsaadusi kg:

Õunu	15 928	Värsked kaalikad	300
Konservkurke	7 300	Jõhvikaid	51 957
Värsked peakapsad	1 000		

Jõhvikad eksporditi kõik Saksa, teised saadused kõik Soome.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomitee juures 21. X järgmiselt:

Õunad, sügissordised, eksportkõlblikud pakkimiskuludeta franko Tallinn 40 s kg. Tendents püsiv.

Õunad, talisordised, eksportkõlblikud pakk-

kimiskuludeta franko Tallinn 42—44 s. kg. Tendents püsiv.

Õunad, tõstustarbeks, sort antonovka, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 30 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 15 s kg. Tendents ootav.

Sigurid, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko kokkuostupunkt 16—17 s kg. Tendents ootav.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg neto-plekknõu 260 s. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta franko Tallinn 15 s kg. Tendents vaikne.

Võrreldes m. n. langes sügissordiste õunte hind 2 s kg. Teiste aedsaaduste hinnad jäid endisiks.

Tallinna turul väikemüügil maksusid 24. X:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	20—30	Roskapsas	30
Jõhvikad	20—22	Kaalikas	8—10
Viinamarjad, kasvuhoone	350	Peet	15—20
Tomat	20—30	Porgand	10—15
Tomat, kasvuh.	100	Spinat	30
Sibul, vene	23—25	Kõrvits	10—15
Sibul, suur. sord.	40—50	Seller	50
Peakapsas	8—10		ä. ik.
Hapukapsas	20—25	Lillkapsas	5—50
		Kurgid, hapend.	2—6

KALATURG. — FISH MARKET.

Oktoobris valitsevate ebasoodsate ilmade mõjul kujunes kalasaak nõrgaks, mistõttu siseturu-kalakaubandus kui ka väljavedu arenesid keskmise elavusega.

Viimase kahe nädala kestel veeti välja värsket kala peamiselt sisevete-toodangust:

Koha 7200 kg — Rootsi; haugi 5900 kg, sellest Rootsi 5000 kg, Soome 900 kg; latikat — 6000 kg kõik Soome; lõhe ja iherust 1250 kg väiksemals koguseis Saksa, Rootsi ja Šveitsi.

Merevetetoodangust eksporditi angerjat peale 18. X kalaturu illevaates näidatud koguste m. n. värskena Saksa 8500 kg.

Siseturu-kalakaubandus m. n. esimesel poolel arenes rahuldavalt, kuna viimasel poolel kauba vähesuse tõttu — nõrgalt.

Tähtsamaks müügiobjektideks olid ahven, latikas, särg, ja haug, kuna koha, siiga ja lõhe oli müügil väiksemal kogusel.

Iherust (mereforell) rahuldavamalt.

Ahvenat müüdi Tallinnas 20—50 s kg, nädala lõpul elusvärsk ahven kuni 70 s kg. Tartu kaubahallis ahven 8—30 s kg, latikas 15—45 ja haug 35—50 s kg. Narva turul ahven 25—50 s kg, latikas 25—40 s kg, haug 40—60 s kg.

Lõhi, värskete terve kalana niisaga Tallinnas 150—180 s kg, Narvas 140—160 s kg, marjaga lõhi 275—300 s kg.

Iherus, kvaliteedi ja suuruse järgi 120—200 s kg.

Räimekaubandus. M. n. algul andis meri paiguti rahuldavalt räimi. Tallinna Kalasadama kaudu tuli müügiele 17. X ca

4000 kg, peale selle mõnesid koguseid kaugeimaist randadest veoautodega. Kalasadamas maksti 13—22 s kg. Turul müüdi vastavalt 18—25 s, järgnevatil päevil vähenes räimesaak, mistõttu kalasadamas maksti kalureile 14—25 s kg.

18. X toodi Kuressaare laadale rohkesti värsket räime, müügihind 15 s kg. Viru rannikul Purtses suuremate saakide puhul maksti kalureile ainult 5 s kg, 20. X väiksema saagi korral — 10 s kg. Narva turul püsis räimehind 25 s kg.

Kilusaak kujunes ainult paiguti rahuldavaks: nimelt Saaremaa ranniku kilupüügitrajoonides (Vaigu, Ninase ja Panga) oli võrdlemisi rahuldav kilusaak, 15.—18. X maksti kalureile 25—28 s kg. Toodang läks peamiselt kalasoolamistööstusse.

Tallinna, kalasadama kaudu tuli müügile nädala esimesel poolel päevas 1000—2000 kg, nädala viimasel poolel ainult mõnesid väikesi koguseid. Kalasadamas maksti 40—45 s kg. Turul müügihind 45—50 s kg. Narva-Jõesuus maksti 25—30 s kg.

Tursasaak kõikjal rahuldav.

Tallinna kalasadamas maksti 8—16 s. kg,

kuna turul püsis müügihind 10—20 s kg piires. Kuressaare turul laadapäeval turski rohkesti, müügihind 9—10 s. kg. Rannikul maksti 5—6 s kg.

Soolatud tursk Saaremaal 15 s kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg:

	Tallinn 22. X	Tartu 22. X	Narva 22. X
Lõhi, värsk	150—360	—	140—300
Lõhi, lõigat.	250	—	180—200
Jherus,	120—200	160—170	120—160
Angerjas,	180—220	—	—
Koha, I valik	100—130	80—100	90—100
Koha, II valik	90—100	70—80	80—90
Siig,	65—100	45—80	90—100
Latikas,	45—50	15—45	25—40
Haug,	45—60	35—50	40—60
Ahven, mere	30—70	—	25—50
Ahven, järve	20—30	8—30	—
Linask,	—	55—60	—
Koger,	—	30—45	35
Säinas,	40—50	25—30	—
Särg,	20—30	10—18	—
Luts,	—	25—30	40—50
Vimb,	40—45	30	35—50
Kiisk,	25—30	10—15	—
Rääbis,	—	60	—
Räim,	20—25	25	20—25
Kilu,	45—50	—	—
Tursk,	15—20	20—25	—
Lest,	35—40	—	—

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. oktoobril 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 290 277,49	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 080 455,23
välisraha	15 105 976,50	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	939 804,68	a) pangatähed liikvel	51 623 825,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	8 783 525,—	valitsuse	17 892 104,17
põllumajandusl.	2 378 602,66	pankade	10 117 571,80
metsatööstusl.	55 838,45	teised	2 058 764,90
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	15 818 379,82
valitsusele	—		
teistele *)	11 657 491,32		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 433 898,67		
6. Muud aktiivid — <i>Other Assets</i>	26 930 826,25		
	108 586 100,92		108 586 100,92

Kattevara vahetõr jooksvate kohustustega: } 60,54 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 233 070,07
Includes Ukr. 1 233 070,07 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LEEDU.

Leedu väliskaubandus 1938. a. üheksal kuul.

Lithuanian Foreign Trade in First 9 Months of 1938.

K. a. esimesel 9 kuul vedas Leedu välja kaupu 175,1 milj. lit. väärtuses m. a. 148,3 milj. lit. vastu ja vedas samal ajal sisse 164,5 milj. lit. väärtuses m. a. 155,5 milj. lit. vastu. Seega on väljavedu suurenenud 26,8 milj. lit. ja sissevedu 9,0 milj. lit. K. a. esimesel 9 kuul on kaubandusbilanss aktiivne 10,6 milj. lit. (e. a. passiivne 7,2 milj. lit.).

K. a. sept. jooksul veeti välja kaupu 19,2 ja veeti sisse 18,8 milj. lit. väärtuses (1937. a. — 20,0 milj. lit.).

9 kuu jooksul veeti tähtsamaist kaupadest välja: 97 219 siga 13,5 milj. lit. väärtuses, 7 623 tn peekonit ja muud liha 18,8 milj. lit. väärtuses, 13 781 tn. võid 38,7 milj. lit. väärtuses, 84,6 milj. tk. mune 7,3 milj. lit. väärtuses, 78 733 tn. teravilja 14,7 milj. lit. väärtuses, 9 391 tn linu 13,3 milj. lit. väärtuses.

K. a. on eriti suurenenud teravilja väljavedu, kuna m. a. seda peagu ei olnud (müüdi ainult 4 200 tn 1,1 milj. lit. väärtu-

ses). Märgatavalt on aga langenud metsamaterjali ja selle saaduste ning linade ja takkude müük. Paremas olukorras on loomamajandussaaduste müük; väljavedu on suurenenud koguselt kui ka väärtuselt ning välisturgudel pakutavad hinnad on tõusnud.

K. a. 9-ai kuul veeti tähtsamaist kaupadest sisse: 109 804 tn superfosfaati ja teisi väetisaineid 10,6 milj. lit. väärtuses, 35 135 tn rauda ja terast 11,8 milj. lit. väärtuses, 30 937 tn naftat, petrooleumi ja õlisid 4,3 milj. lit. väärtuses, 228 574 tn kivisüsi, koksi ja brikketti 8,4 milj. lit. väärtuses, 105 619 tn tsementi 5,4 milj. lit. väärtuses, 1958 tn lõnga ja niiti 13,1 milj. lit. väärtuses.

On suurenenud puuvilja, tsemendi, nafta, klaasi, põllumaj.-masinate, traktorite, autode ja teiste masinate sissevedu. Omakorda on vähenenud tekstiilkaupade, metalli, kivisöe, toornahkade ja karusnahkade ning veel mõningate teiste kaupade sissevedu.

Leedu tubakatööstus. — *Lithuanian Tobacco Industry.*

Neil päevil karistas leedu hindadekomissar monopolisti osa etendavat tubakasündikaati (Leedu tubakakaupade müügi selts) 75 000 litiga, ning otsustas lõpetada selle tegevuse, milleks teda sundisid teatud põhjused.

Enne maailmasõda ei olnud Leedus mainimisväärt tubakatööstust. Pärast iseseisvuse saavutamist tekkis aga vabrikuid ülirohkest, nii et 1923. a. oli neid Suur-Leedus juba 25 ja Klaipedamaal — 9. Majanduselu stabiliseerumisega lõpetas suurem osa vabrikuid tegevuse, ning senini töötab 8. Kindla vääringu sisseseadmisega 1922. a. stabiliseerus olukord ka tubakatööstuses ning algas normaalne võistlus Kaunase ja Klaipeda vabrikute vahel. Ehkki võistlus püsis teatud piires ega tähendanud ohtu kogu tööstusele, tehti siiski pingutusi selle kõrvaldamiseks kokkuleppe teel, mis viiski sündikaadi asutamiseni 1925. a.

Sündikaadi lagunemisega 1928. a. algas

terav võistlus, milline lõppes uue sündikaadi asutamisega 1929. a., milline töötas tänini.

Praegune sündikaat asutati Klaipedas 100 000 lit. põhikapitaliga „Leedu tubakakaupade müügi seltsi“ nime all. Sündikaat garanteerib oma liikmele — tubakavabrikule müüki 90% ulatuses igale vabrikule määratud kontingendist. Kui mõni vabrik ei saavuta kahel järgneval kuul temale võimaldatud müügikontingenti, on ta õigustatud nõudma sündikaadilt, et see võtaks äarvitusele abinõusid ettenähtud kontingendi saavutamiseks.

Vabrikud annavad omad saadused eelismetatud müügiseltsile, milline peab hoolitsema, et need saadused, milliseid tarbijad ei soovi, realiseeritaks. Seetõttu ei teegi vabrikud erilisi pingutusi oma saaduste headuse tõstmiseks, kuna müügiselts peab igal juhul kontingenti realiseerima. Ka on sündikaat enam-vähem monopolisti osas. Omavahelise võistluse kõrvaldamiseks keelab vabrikuteva-

heline kokkulepe neile oma saaduste reklaamimise.

Kolme aasta eest karistas hindade komisjar sündikaati 50 000 litiga tema nõudmiste mittetähelepanemise eest, kuid see ei toonud erilist parandust, kuna saaduste mihus ei tõusnud ja tarbija oli sunnitud ostma just seda, mida tahtis realiseerida sündikaat.

Sündikaadi tegevuse lõpetamisega loodetakse, et vabavõistluse tõttu paraneb tubakasaaduste mihus, ning sellega rahuldatakse tarbijate nõuded.

Kogu iseseisvusaja jooksul on saanud Leedu riik tubakatööstuselt ligi 200 milj. lit. maksude näol. Viimaseil aastail on saadud maksudena tubakatööstusilt:

1934	9,89 milj. lit., mis moodustab 3,74% tuludest
1935	10,17 " " " 3,65% " "

1936	10,44 milj. lit., mis moodustab 3,45% tuludest
1937	11,49 " " " 3,48% " "
1938 (I—VI)	5,81 " " " " " "

Tubakat on veetud sisse (lehtedes ja vartes) 1934. a. 3,15 milj. lit. väärtuses, 1935. a. — 1,04 milj. lit. väärtuses, 1936. a. 730 tn — 1,84 milj. lit. väärt. — 1,2% sissev. 1937. a. 935,9 tn — 2,74 milj. lit. väärt. — 1,3% sissev. 1938. a. (I—VII) 380 tn — 0,91 milj. lit. väärt.

Tubakat tuuakse peamiselt sisse P.-Am. Ühendriigist, NSVL-st, Hollandist, varemalt aastail ka Türgist ja Kreekast, ning väiksemal määral ka teisist riigist.

Statistiliste asutiste andmeil valmistati ja lasti müügile:

	1937	1936	1935	1934
Tubakas 1000 kg.	769,2	768,1	664,7	696,9
Paberossikesti milj. karp	49,2	52,6	52,9	50,6

ITAALIA.

Tselluloosi-valmistamine pilliroost Itaalias.

Manufacture of Cellulose from Cane in Italy.

Sept. lõpul avas Mussolini k. a. P.-Itaalias viibimise ajal Torre di Zuino alevis (Veneetsia—Triesti raudteeliini ääres) tselluloosivabrikku tselluloositootmiseks pilliroost.

(Itaalias kasvav pilliroog on märksa paksem ja kõrgem meil kasvavast pilliroost.)

Katsed tselluloosi-valmistamiseks Itaalias leiduvaist tooraineist said erilist hoogu sanktsioonide kehtimapaneku järele Itaalia vastu Abessiinia konflikti ajal. Pealeselle kujunes tselluloositootmise küsimus eriti teravaks kunstkiudetööstuse suure arenemise tõttu, mille tagajärjel tselluloosi sissevedu kunstkiude jaoks tõusis 256 000 kv-lt 1926. a. 1 218 620 kv-le 1937. a.

Tselluloosi-valmistamise katsed paberi jaoks õlgedest ja maisikõrtest andsid rahuldavaid tagajärgi, ja neil katseil saavutatud tootmisprotseduur on võetud käsile tselluloosivalmistamisel õlgedest ja maisikõrtest.

Õlgedest ja maisikõrtest saadav tselluloos, mille puhtus jätab soovida, ei ole kohane kunstkiude valmistamiseks.

Tselluloositootmiseks kunstkiude jaoks mõeldi alguses põhjamaade okaspuude kasvatamisele Itaalias, kuid sellest kavatsusest tuli loobuda, esiteks väheste maa-

alade tõttu, millised oleksid kohased okaspuude kasvatamiseks, ja teiseks tulnuks kaua oodata, kui võiduks arvestada suuremat toorainesaaki.

Seejärele suundusid katsed pilliroole, milline kasvab lopsakalt peagu kõikjal Itaalias, ja millist senini tarvitati ainult mõnedeks tööks põllumajanduses ja aianduses. Dr. Diotti leidis katseil, et pilliroog sisaldab suurel määral alfa-tselluloosi. Pealeselle on pilliroogu kerge paljundada ja ta ei nõua suurt hoolt kasvatamisel. Kuna ha kanepit või puuvilla annab aastas vastavalt 1100—1200 kg ehk 2000 kg saaki, annab üks ha pilliroogu 80 000 kg saaki, millised töötletult annavad 13.—14 000 kg tselluloosi ehk 10.—11 000 kg kunstkiusid.

Nende katsete järgi avas Snia Viscosa oma vabrikute juures Cesano Maderno's erilise osakonna tselluloosi-valmistamiseks pilliroost. Saadud tselluloosist valmistatud kunstkiud ja neist koetud kangad osutusid häiks.

Seejärele omandas Snia Viscosa Torre di Zuino' juures Venetsia—Triesti raudteeliini ääres 6000-ha-se, peagu kõik soodega kaetud, maa-ala pillirookasvatamiseks ja tselluloosivabriku ehitamiseks. Sood kuivatati ja veejooks reguleeriti kanalite kaudu. Torre di

Zuino alevi juurde ehitati vabrik. Torre di Zuino't merega ühendav 5 km pikkune Banzuzzi kanal laiendati ja süvendati, nõnda et juurde- ja äravedu võivad toimuda peale raudtee ka mere kaudu.

Snia Viscosa arvestab 300 000 kv tselluloositoodangut esimesel aastal ja 800 000 kv toodangut järgnevail aastail. (Pillirookasvatuspind on esimesel aastal 1200 ha). Vabrikuehituste tähtsamaks osaks on kaltsiumibisulfaadi valmistamise osakond, mis aine osutub tähtsamaks elemendiks pillirootöötlemisel tselluloosiks.

Torre di Zuino alev, milline sisaldas ainult paarkümmend maja, on kasvamas linnaks —

Kartulisaak Itaalias.

Tänavune kartulisaak Itaalias tõuseb ca 25—26 milj. kv (mägedes P.-Itaalias ei ole kartulid veel koristatud mistõttu täpsa saagisuurus veel teadmata).

Keskmine kartulisaak Itaalias on 24 milj. kv; tänavune saak liigub seega keskmise saagi ümber või veidi kõrgemal.

Mihuselt on kartulid paremad kui 1937. a., mil kartulisaak oli koguselt rekordne, 30 milj. kv, kuid mihuselt halb (liiga vihmade ilmastiku tagajärjel kartulite kasvamisajal).

Kartulisaak koosneb söögikartuleist (seem-

tselluloosilinnaks, Città della Cellulosa — 20 000 elanikuga.

K. a. esimese 8 kuu jooksul vedas Itaalia kunstkiude valmistamiseks tselluloosi sisse 1 038 354 kv, 192 576 000 liiri väärtuses (mildest 535 000 kv. Rootsist 100 024 000 liiri väärtuses ja Soomest 335 781 kv 64 531 000 liiri väärtuses). Võttes aluseks toodud arvud tuleb arvestada tselluloosi sissevedu kogu 1938. a. kunstkiude valmistamiseks 1 500 000 kv kunstkiudetööstuse praeguse tegevuse tempo juures. Kui Snia Viscosa kalkulatsioon osutub õigeks, katab Torre di Zuino vabriku toodang 1940. a. juba üle poole sellest kogusest. Arvestada tuleb siiski kunstkiude tööstuse tõusu seks ajaks, ja seega tselluloositarvituse suurenemist.

— Potato Crop in Italy.

nekartulite kasvatamise alal tehtud katsed ei ole andnud rahuldavaid tulemusi.)

Kartulisaagist veetakse välja aastas umbes 1,5 milj. kv varaseid kartuleid (1937. a. 1,6 milj. kv 85,9 milj. liiri väärtuses, mis moodustab keskmise kartulihinna 55 liiri kv.

Väljavedu toimub peamiselt apr., mais ja juunis. K. a. esimesel 7 kuul veeti välja varaseid kartuleid 1,2 milj. kv 78,3 milj. liiri väärtuses, moodustades keskmise hinna 66 liiri kv, (1,2 milj. kv vastu 71,3 milj. liiri väärtuses 1937. a. esimesel 7 kuul, keskmise hinnaga 57 liiri kv.)

BELGIA. Toitainete, relvade ja teiste kaupade väljaveokontroll Belgias kaotati.

Export Control of Foodstuffs, Arms and Other Goods Abolished in Belgium.

1. X 38 hakkas kehtima korraldus, millega kaotatakse k. a. sept. teisel poolel järkjärgult kehtima pandud mitmesuguste kaupade väljaveokontroll Belgias.

Kuni mainitud tähtajani Belgias nõuti väljaveoluba järgmiste kaupade ekspordil:

1. Elusloomad: sarvloomad, lambad, sead ja hobused ning nende liha;

2. Teraviljad igasugused, arvatud välja välimaine nisu, kõik teraviljasaadused päritolule vaatamata, kartulid, kohvi, sool ja riis;

3. Loomatoit, õlg ja kõik toitainetetööstuse jätted;

4. Väetisained;

5. Relvad ja nende osad, laskemoon, lõhkeained, kapslid ja süütenõõr;

6. Määrde- ja kütteõlid igasugused, naftasaadused;

7. Telegraafi- ja telefonijuhtmed ning kaablid;

8. Farmatsöütillised ained on preparaadid, seerumid, vaktsiinid, meditsiinilised aparaadid ja riistad;

9. Toor- ja valmisnahad, igasugu parkained;

10. Vill ja puuvill toores;

11. Toorkummi, kautšuk;

12. Mineraalid ja ärtsid;

13. Piim igasugune, ka piimpulber;

14. Koor, värske või kondenseeritud, ka tükis;

15. Või, värske, konserveeritud või toosis.

16. Juust igasugune, kooritud või koorimata jne.;
17. Margariin, rasv või kunstrasv;
- 18.—20. Teede täitmis-, ehitamis-, sillutamis- ja korrashoiuabinõud, baggerid, mehhaanilised labidad, teepühkijad, vedurid, wagonetid ja roopad kitsastele raudteedele, traktorid, nende püksiirid ja muud;
21. Kodulindude munad; (tollitariifi nr. 12);
22. Lastetoiduks valmistatud teravilja- ja kartulijahu; (tollitar. nr. 202);
23. Taigen toiduks (tollitar. nr. 203);
24. Teraviljad, mais ja nisu kooritud, tapiocahelbed ja nende saadused nr. 204);
25. Leib, kuivikud ja lihtsad kondiitersaadused (nr. 205);
26. Vorstid igasugusest materjalist, arvatud välja maksast (nr. 210);
27. Liha eraldinimetamata, keedetud, suitsutatud või soolatud, mitte karpides ega sääraseis hoidiseis (nr. 202);
- 28, 29. Lihakonservid igasugused eraldinimetamata (nr. 213, 214);
30. Lihaekstraktid kõvad või vedelad; ram-muleem vedel ja tablettides; lihapeptoonid (nr. 215);

- 31—33. Kalad, koorikloomad ja merikarbid lihtsalt kuivatatud, suitsutatud või soolatud, toosides ja lahtiselt (nr. 217, 218, 219);
- 34—36. Kakao ja kakao-oad, peenendatud, jahvatatud jne. (nr. 220, 221, 222);
37. Šokolaad (nr. 223);
38. Keedised, želeed, marmelaad ja puuviljamahl (nr. 227);
39. Aedviljajahu suppid jaoks, ka tablettides (nr. 232);
- 40—41. Aed- ja puuviljakonservid igasugused (nr. 233, 234);
- 42—43. Suhkur pilliroost, peetidest ja muust (nr. 235, 236);
44. Suhkrusiirup toiduks (nr. 237);
45. Munad ja munakollased kuivatatud ja peenendatud, toiduks. (nr. 246);
46. Sigurid ja siguri aseained, kõrvetatud ja jahvatatud (nr. 247);
47. Kunstkohv, kohvilisandusega või ilma (nr. 248);
48. Kohviekstraktid ilma alkoholilisan-duseta (nr. 249);
49. Õlepärm ja destilleerimiseks (nr. 255).
Ühtlasi kaotati seadus 28. IX 38, millega keelati nisu tarvitamist loomatoiduks.

POOLA. Linakasvatuse arenemine Poolas. — *Development of Flax Cultivation in Poland.*

Linakasvatuse areng Poolas viimasel aastail suurenenud tunduvalt. 1937. a. oli Poolas lina all 145 600 ha, mis annab Poolale Euroopas teise koha NSVL-u järele. 1935—37. a. on linakasvatuse pind Poolas suurenenud 22 200 ha võrra, s. o. ca 18%. Linakiududest on ca

35—40% määratud väljaveoks, 20—25% läheb Poola tööstusele, kuna ülejäägi kasutavad põllupidajad ise.

Poolast eksporditavat lina kavatakse lähemal ajal standardida.

Kaseiinitoodang Poolas. — *Casein Production of Poland.*

Kaseiinitoodang Poolas on senini vähe suurenenud. 1937. a. toodeti kaseiini 731 tn 605 tn vastu e. a. Kaseiini tootmise suurene-mine sunnib otsima teid toodangu suurenda-miseks. Praegu on 16 ühistegelikel piima-talitusel käsil kaseiini tootmise sissesead-

mine ja k. a. toodangut loodetakse tõsta 2 000 tn-le, mis näib aga siiski küsitav. Riiklik Põllupank annab ühistegelikele piima-talitusile erilisi kredite kaseiini tootmise seadiste muretsemiseks.

LUKSEMBURG. Margariinitoodangu piiramine Luksemburgis.

Restriction of Margarine Production in Luxembourg.

1. X k. a. jõustunud seadusega Luksemburgis piiratakse margariinitoodangut vasta-valt belgia margariinitehaseis varemteostatud toodangu kontingentimisele.

Arvestades praegust turuseisundit, lan-geb uue korraldusega Luksemburgi tehaseile kokku $\frac{1}{20}$ margariini kogutoodangust Bel-gias.